

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIV. Ad usuram necesse non est, quod lucrum ex mutuo exigatur,
tamquam debitum ex pacto, sive ex justitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

seu quasi obligatio intervenit. Et hoc duobus modis contingit, explicitè, vel implicitè. Explicitè, quando pactum est de percipiendo lucro ex mutuo formali, & expresso, sub titulo & nomine mutui, v.g. do tibi mutuo centum florenos, ut post mensem reddas 105. Et dicitur usura aperta, expressa, & explicita. Implicitè, quando pactum est de percipiendo lucro ex mutuo, non expresso sub nomine mutui, sed palliato sub nomine alterius contractus, qui tamen vel sit, vel includat virtualiter mutuum. Et dicitur usura palliata, sive virtualis & implicita. Utriusque exempla dabimus cap. 26.

CAPUT XXIV.

Ad usuram necesse non est, quod lucrum ex mutuo exigatur, tamquam debitum ex pacto, sive ex iustitia.

249 **A**sertio est certa. 1°. quia apertè eruitur ex divina Scriptura: *Mutuum date, nihil inde sperantes.* Inde verò lucrum sperat, qui sic mutuum dat, ut inde lucrum suum intendat, sive cum pacto, sive absque pacto, aliàs mutuum non daturus; vel qui sic illud exigit, ut ad illud dandum aliquo modo obliget, vel quasi obliget, sic utique se habendo in verbis, vel factis, ut qui lucrum illud præstat, non omninò liberaliter, & spontaneè præstet. Tunc enim mutuans non mutat liberaliter, & gratuito, uti Christus præcipit, nec proximi commodum primariò quærit, sed lucrum suum. Quod Christus omninò vetat, ex cuius præscripto, quid de usura tenendum sit, manifestè cognoscitur, ait Urbanus III. cap. *consuluit* de usuris lib. 5. Decretal. tit. 19.

250 2°. non esse de ratione usuræ, quòd lucrum ex mutuo exigatur, tamquam debitum ex pacto, seu iustitia, ex allatis verbis Salvatoris idem Pontifex ibidem perspicuè tradit. Tres namque casus sibi propositos ibi refert hisce verbis: *Consuluit tua nos devotio, an ille in iudicio animarum quasi usurarius debeat judicari, qui non aliàs mutuo traditurus, eo proposito mutuam pecuniam credit, ut, licet omni conventionione cessante, plus sorte recipiat. Et utrum eodem reatu criminis involvatur, qui (ut vulgò dicitur) non aliter parabolam juramenti concedit, donec, quamvis sine exactione, emolumentum aliquod inde percipiat. Et an negotiator penà consimili debeat condemnari, qui merces suas longè majori pretio distrabit, si ad solutionem faciendam prolixioris temporis dilatio prorogetur, quam si ei incontinenti pretium persolvatur?* Ad quos casus sic respondet: *Verùm quia quid in his casibus tenendum sit, ex Evangelio Luca manifestè cognoscitur, in quo dicitur: date mutuum, nihil inde sperantes; hujusmodi homines pro intentione lucri, quam habent (cum omnis usura & superabundantia prohibeatur in Lege, nimi-*

rùm Ezech. 18.) *judicandi sunt malè agere, & ad ea, quæ taliter sunt accepta, restituenda in animarum iudicio efficaciter inducendi.* Quo in textu cum Urbanus III. declaret, ex Evangelio manifestè deduci, *usurarium esse lucrum ex mutuo inentum, licet omni conventionione cessante*, propter solam intentionem, quà non aliàs mutuum traditurus, eo proposito mutuam pecuniam credit, ut plus sorte accipiat: vehementer profectò falluntur, quicumque negant, usuram reperiri, nisi dum lucrum exigitur, vel intenditur, tamquam debitum ex conventionione, seu iustitia. Hoc namque non solum apertè contrariatur responsioni Pontificis ad primum illum casum; verùm & responsioni ejusdem ad secundum, cuius terminos subobscuros, non aliter parabolam juramenti concedit, sic expositos habes apud Panormitanum ad citatum cap. *consuluit* n. 17. *Quandoque contingit, quòd d. bitor jurat restituere mutuum intra mensem, & adveniente termino, non valens commodè solvere, rogat creditorem, ut differat terminum. Ille malitiosè non vult prorogare, ut prius aliquod lucrum inde percipiat, & lucro percepto prorogat terminum. Sic talis tenetur restituere taliter usurarie receptum: videtur enim recipere lucrum pro termino prorogato.* Hactenus Panormitanus.

3°. idipsum manifestè etiam deducitur ex 42. propositione ab Innocentio XI. damnata, de qua supra n. 240.

4°. omne lucrum temporale, quod ex mutuo, ratione mutui intenditur, vel quæritur contra naturam mutui, usurarium est, prout omne lucrum temporale, quod ratione collationis, vel procurationis rei spiritualis quæritur, vel intenditur contra naturam rei spiritualis, simoniacum est. Sed si temporale istud lucrum quærat, vel intendatur ex pacto explicito, vel implicito, sive absque pacto, si tamen sic intendatur, ut sine eo mutuum non daretur, sic proinde, ut à mutuuario non omninò spontaneè, & liberaliter præstetur, intenditur, vel quæritur contra naturam mutui: utpote quod ex natura sua gratuitum est ac liberale subsidium, alteri impensum in utilitatem accipientis, non dantis, prout Urbanus III. manifestè cognosci dicit ex Luc. 6. Enimverò quemadmodum ad simoniam necesse non est, quòd temporale ex re spirituali, seu illius collatione, vel procuratione quærat, vel intendatur ex pacto; ita similiter, &c. Giezi namque Simoniacorum Patriarcha 4. Reg. 5. simoniæ damnatus legitur, ideòque leprâ percussus, non ob pactum ullum explicitum, vel implicitum (nullum quippe fuit) sed ea solum de causa, quòd post impensum ab Elisæo gratis, & absque pretio ullo pacto, miraculose curationis beneficium, pecuniæ munus ob illud à Naaman Syro exegerit. Unde S. Petrus Damianus in epist. ad S. R. E. Cardinales: *Sunt (inquit)*

quit) nonnulli, qui vel antequam exhibeant consecrationis ministerium, vel ante decisum cause negotium, nullum pacti sunt commodum, postmodum vero tamquam à debitoribus exigunt, & extorquendis remunerationibus vehementer insistunt. Hi se cum Giezi non dubitent crimen incurrere, qui, postquam Naaman curatus est, jamque revertebatur, de Spiritus sancti dono ausus est pecuniam postulare.

253 5°. Communis est sententia Veterum, usurarium esse lucrum quodcumque pretio aestimabile supra sortem, ex mutuo principaliter intentum, prout constat ex communi definitione usuræ, quam Veteres tradiderunt, figuranter S. Antoninus p. 2. tit. 1. c. 7. §. 1. *Usura est lucrum ex mutuo principaliter intentum*; ita nempe ut mutuum aliàs non esset daturus. Sic namque intentionem principalem S. Antoninus explicat ibidem, aicens, *tunc minus principaliter seu secundario lucrum intendi, cum etsi sperat (mutuus) aliquid sibi dari ab eo qui mutuavit, ex sua liberalitate, tamen non illud enim movet (principaliter) sed magis benevolentia, ita quod etiamsi non crederet sibi aliquid dari ultra sortem, adhuc tamen mutualet.*

254 Ita etiam de usura philosophatur Glossa in citatum cap. *consuluit*, dicens: *Pecant sperantes causam mutui, in spe lucri principaliter posita; secundario tamen aliquid sperari, non puto malum.*

255 Similia videri possunt apud Sylvestrum verbo *usura* q. 54. Tabienam verbo eod. & alios veteres Summissas passim. Et reverà illa ipsorum usuræ notio desumpta videtur ex laudato cap. *consuluit*, estque conformis simili notioni simoniæ, quam Veteres cum S. Thoma communiter tradunt, aientes, cum simoniacum esse, qui lucrum temporale principaliter intendit ex re spirituali, aliàs eam non collaturus, prout expressè docet S. Thomas q. 100. a. 5. ad 3. quodlib. 8. a. 4. & in 4. dist. 25. q. 5. a. 3. ad 4. docereque videtur Ecclesia, uti constat ex 45. & 46. propositionibus ab Innocentio XI. prescriptis. Necnon ex can. *Salvator* 1. q. 3. Quemadmodum ergo stat lucrum temporale ex re spirituali principaliter intendi, licet non deducatur in pactum, sive explicitum, sive implicitum; ita stat temporale lucrum ex mutuo principaliter intendi, licet non deducatur in pactum, &c.

256 Per consequens sine pacto, etiam implicito, stant pronuntiata sanctorum Hieronymi supra, Augustini serm. 3. in Psal. 36. *Si mutuum pecuniam tuam homini dederis, à quo aliquid plusquam dedisti expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliquid plusquam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud, si plusquam dedisti expectas accipere, senerator es, & in hoc improbandus.* Stat denique & illud quod habetur can. *usura* 14. q. 3. *Usura est ubi amplius requiritur quam datum est.* Levit. 25. *Pecuniam tuam non*

dabis ad usuram, & frugum superabundantiam non exiges.

CAPUT XXV.

Usurarium est lucrum, quod verè intenditur ex mutuo, sive mediata, sive immediata ex eo intendatur.

Plurimorum Recentiorum opinio est, de ratione usuræ esse, quòd lucrum immediatè intendatur ex mutuo, & non malè quidem, si verè ex mutuo non intendatur, nisi quod ex illo immediatè intenditur. At si verè ex mutuo intendi queat, quod solum mediata ex illo intenditur, usurarium est lucrum, sive mediata, sive immediata, modò verè ex mutuo, sive ratione mutui intendatur. Nam Salvator simpliciter dicit: *nil inde sperantes, nec addit immediatè.* Similiter Urbanus III. citato can. *consuluit* simpliciter ait, *pro intentione lucri*; non verò ait, *pro intentione immediata.* Unde vereor, ne prætextus mediatae dumtaxat intentionis pleurisque sit prætextus excusandæ per ambages usurariæ mentis; quemadmodum si ad simoniam requiretur intentio immediata acquirendæ rei temporalis pro spirituali, plerisque esse posset prætextus excusandæ per ambages simoniacæ intentionis.

Itaque existimo lucrum verè intendi posse ex mutuo, licet mediata tantum, sive mediante alio titulo, si alius ille titulus non quaeratur propter se, sed propter lucrum illud. Nam quisquis ex mutuo immediatè intendit benevolentiam & gratitudinem, benevolentia verò & gratitudinis finem faciat lucrum supra sortem, ita ut ex mutuo non intendat benevolentiam & gratitudinem propter se, sed propter auctarium supra sortem, quam mediante benevolentia intendit, aliàs non mutuaturus, auctarium istud ex mutuo, sive ratione mutui, verè intendit; imò magis intendit quam benevolentiam, & gratitudinem: utpote quam non intendit principaliter propter se, sed propter auctarium tamquam finem propter se finaliter, adeoque principaliter ex mutuo intentum; at verò propter quod unumquodque tale est, & illud magis.

Quemadmodum ergo *quires ecclesiasticas*, non ad hoc ad quod instituta sunt, sed ad propria lucra (licet mediante benevolentia & gratitudine, non propter se finaliter intentà, sed propter lucra illa) munere lingua, vel indebiti obsequi, vel pecunia largitur, vel adipiscitur, simoniacus est: cum principalis intentio Simonis fuerit sola pecunie avaritia, ait Urbanus Papa canone *Salvator* supra relato: sic qui mutuum non ad hoc ad quod institutum est, sed ad propria lucra largitur, vel adipiscitur, licet mediante benevolentia & gratitudine, non propter se finaliter, sed propter lucra illa quaesita, usurarius est: cum principalis intentio ipsius sit sola pecunie seu lucri avaritia.